UDK 618.177:618.145-002-07:616-097

CD-138 MARKERI EKSPRESSIYASINING ENDOMETRIAL OMILGA BOG‘LIQ BEPUSHTLIKNI DIFFERENSIAL TASHXISLASHDAGI DIAGNOSTIK AHAMIYATI

Xodjayeva Dilnoza Bobirovna
Qo‘qon Universiteti Andijon Filiali
Assistent o‘qituvchisi
Tel: +998 91 176 00-72
Email: doc.hodjaeva@gmail.com

Annotatsiya. *Tezisda CD-138 (sindekan-1) immunogistokimyoviy markerining endometrial omilga bog‘liq bepushtlikda surunkali endometritni differensial tashxislashdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Muammo shundaki, gematoksillin-eozin bo‘yog‘ida plazma hujayralarini limfotsitlar va stromal fibroblastlardan ishonchli farqlash qiyin, bu esa surunkali endometritning aniqlanmay qolishiga olib keladi. Tadqiqotning maqsadi CD-138 ekspressiyasining nazorat va bepushtlik guruhlarida qanday farqlanishini ko‘rsatib, uning differensial-diagnostik chegara qiymatini asoslashdan iborat. Muallifning dissertatsion materialiga asoslangan qiyosiy tahlil usuli qo‘llanildi. CD-138 musbat hujayralar ulushi nazorat guruhida 2,20–3,92% (o‘rtacha 2,88%), bepushtlik guruhida esa 17,27–23,66% (o‘rtacha 20,34%) bo‘lib, ikki guruh oralig‘i o‘zaro kesishmadi. Bu asosda amaliy chegara qiymati taklif etildi.*

Kalit so‘zlar: *CD-138, sindekan-1, plazmotsitar infiltratsiya, surunkali endometrit, differensial diagnostika, immunogistokimyo, chegara qiymati, endometrial omil, ayollar bepushtligi, oltin standart*

Tadqiqot maqsadi. CD-138 ekspressiyasining nazorat va endometrial omilga bog‘liq bepushtlik guruhlaridagi farqini raqamli tahlil qilish orqali uning differensial-diagnostik ahamiyatini va amaliy chegara qiymatini asoslash.

Tadqiqot vazifalari. Avvalo nazorat guruhida CD-138 ekspressiyasining fiziologik diapazoni aniqlandi. Shundan so‘ng bepushtlik guruhidagi ko‘rsatkichlar bilan qiyoslandi. Yakuniy bosqichda ikki guruh oralig‘idagi farqning diagnostik ahamiyati baholanib, amaliy chegara qiymati shakllantirildi.

Material va metodlar. Tezis nazorat va bepushtlik guruhlari endometriy aspiratsion materialining CD-138 immunogistokimyoviy (DAB xromogeni, QuPath dasturi) natijalariga asoslangan qiyosiy tahlilga ega. Nazorat guruhida CD-138 musbat hujayralar ulushi 2,20–3,92%, o‘rtacha 2,88% ni tashkil etdi. Bez epiteliysida CD-138

ning fiziologik membranoz bo‘yalishi bir tekis saqlanib, stromada musbat hujayralar yakka yoki tarqoq holda uchradi; diffuz infiltratsiya va klasterlar kuzatilmadi. Bepushtlik guruhida CD-138 ko‘rsatkichi 17,27–23,66%, o‘rtacha 20,34% bo‘lib, plazmotsitlar periglandulyar va perivaskulyar zonalarda zich klasterlar hosil qildi. Nazorat guruhining maksimal ko‘rsatkichi (3,92%) bepushtlik guruhining minimal ko‘rsatkichidan (17,27%) besh baravardan ortiq past bo‘ldi. Farq nafaqat hujayralar ulushida, balki ularning joylashuvida ham namoyon bo‘ldi: yakka-tarqoq joylashuv fiziologik holatni, klasterli infiltratsiya esa surunkali yallig‘lanish jarayonini ko‘rsatdi. Shu asosda CD-138 ni ikki bosqichda baholash taklif qilindi: avval musbat hujayralar ulushi, so‘ng ularning joylashuv xarakteri aniqlanadi. Mazkur ma’lumotlarga ko‘ra, CD-138 ekspressiyasining 5% dan yuqori bo‘lishi, ayniqsa klasterli joylashuv bilan birga kuzatilganda, surunkali endometrit ehtimolini oshiruvchi amaliy chegara sifatida taklif etildi.

Ilmiy yangilik. Nazorat va bepushtlik guruhlari o‘rtasida CD-138 ekspressiyasining kesishmaydigan diapazonga ega ekanligi bir xil metodologiya bo‘yicha olingan ma’lumotlar asosida raqamli tasdiqlandi, miqdoriy ulush va hujayralar joylashuv xarakterini birlashtiruvchi ikki bosqichli baholash yondashuvi taklif etildi, amaliy chegara qiymati diapazoni asoslandi.

Natijalar. CD-138 ekspressiyasi bepushtlik guruhida nazoratga nisbatan qariyb yetti baravar yuqori bo‘lib, ikki guruh diapazoni o‘zaro kesishmadi. Bu CD-138 ning yuqori differensial-diagnostik ajratuvchanlik qobiliyatiga ega ekanligini ob’ektiv ko‘rsatadi.

Muhokama. Natijalar Bayer-Garner va hammualliflarining hamda Chen va hammualliflarining CD-138 ni surunkali endometritni aniqlashning eng sezgir usuli deb baholagan xulosalariga to‘liq mos keladi. Tadqiqotning cheklovi shundaki, taklif etilgan chegara qiymati bitta markazdagi nisbatan cheklangan namunaga asoslangan va turli laboratoriya sharoitlarida standartlashtirish talab qilinadi, bundan tashqari CD-138 ning prognostik (homiladorlik natijalariga ta’sirini bashorat qiluvchi) ahamiyati ushbu tezis doirasida alohida tahlil qilinmadi.

Xulosa o‘rnida yozganda, CD-138 immunogistokimyoviy ekspressiyasi endometrial omilga bog‘liq bepushtlikni sog‘lom holatdan yuqori ishonchlilik bilan farqlaydi, bu farq nafaqat hujayralar sonida, balki ularning joylashuv xarakterida ham namoyon bo‘ladi. Taklif etilgan ikki bosqichli baholash yondashuvi va amaliy chegara qiymati diapazoni klinik patologik anatomiya amaliyotida surunkali endometritni ob’ektiv tashxislash uchun qo‘llanilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bayer-Garner I. B., Nickell J. A., Korourian S. Routine syndecan-1 immunohistochemistry aids in the diagnosis of chronic endometritis // Archives of Pathology and Laboratory Medicine. 2004. Vol. 128, № 9. P. 1000–1003.
2. Chen Y. Q., Fang R. L., Luo Y. N., Luo C. Q. Analysis of the diagnostic value of CD138 for chronic endometritis, the risk factors for the pathogenesis of chronic endometritis and the effect of chronic endometritis on pregnancy: a cohort study // BMC Women's Health. 2016. Vol. 16. Article 60.
3. Kitaya K., Takeuchi T., Mizuta S., Matsubayashi H., Ishikawa T. Endometritis: new time, new concepts // Fertility and Sterility. 2018. Vol. 110, № 3. P. 344–350.